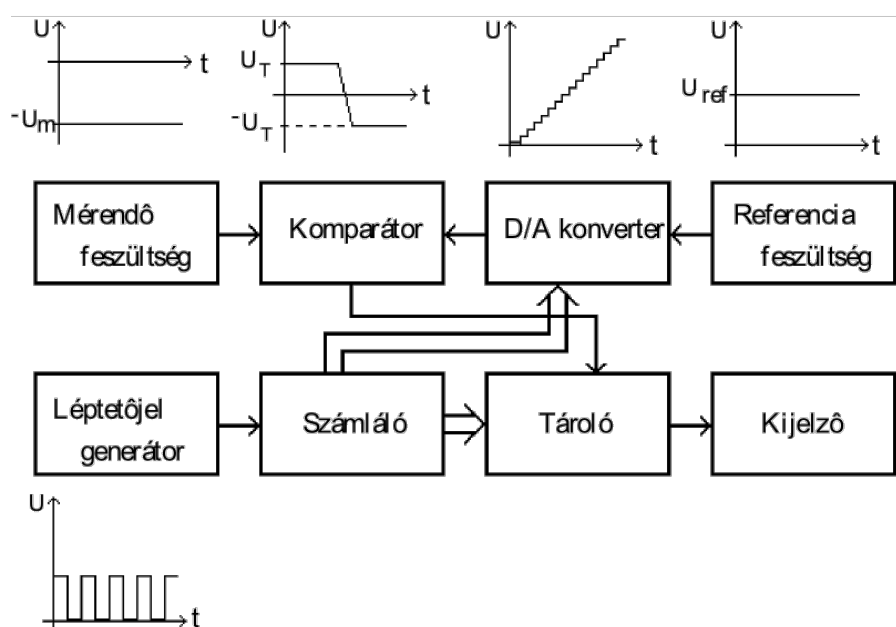
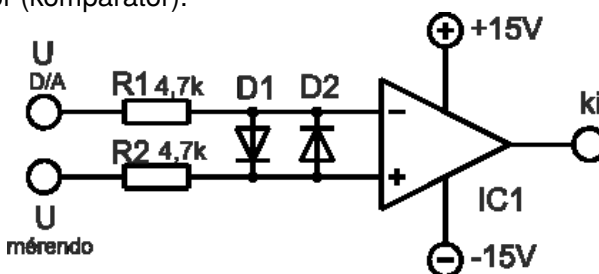

Analóg-digitális átalakító kapcsolás mérése

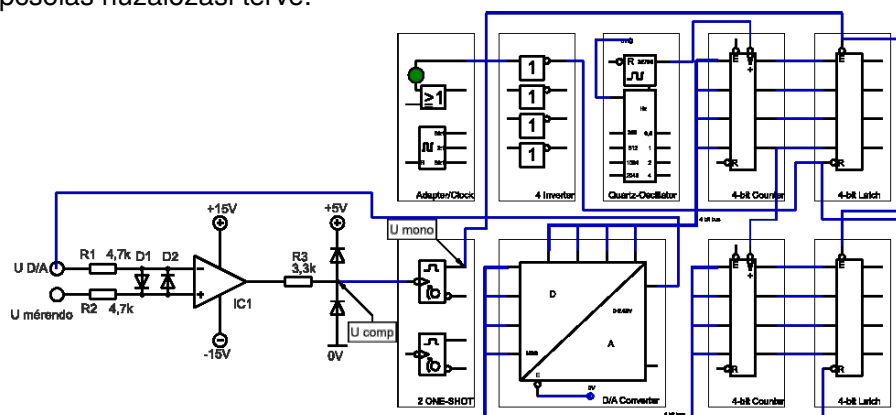
A mérés megkezdése előtt érdemes újra áttekinteni az elméleti összefoglalót (course/dvm /dvm . pdf) és felidézni a mérési elrendezésben felépített analóg-digitális átalakító blokkvázlatát!

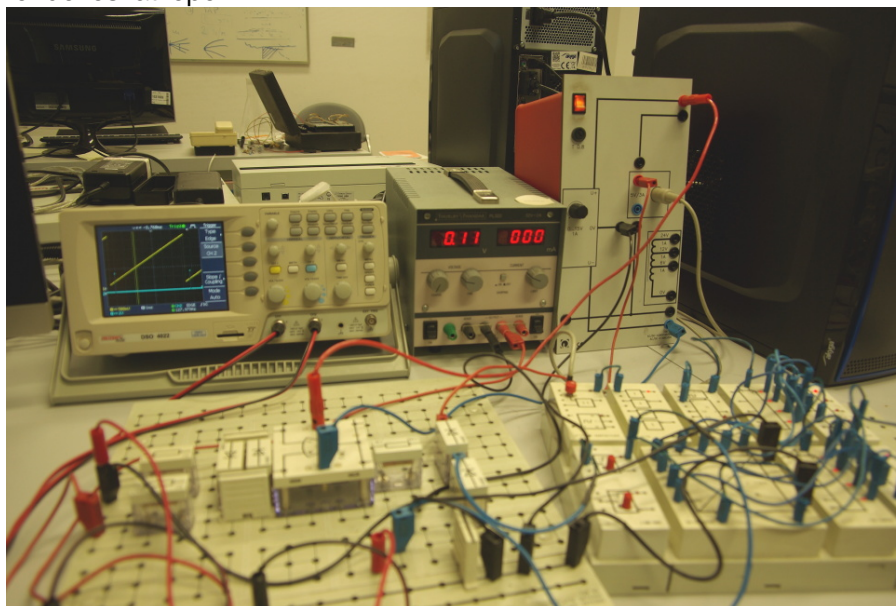
Az analóg mintavevő áramkör lelke a nyílthurkú műveleti erősítővel megvalósított összehasonlító áramkör (komparátor):

A teljes kapcsolás huzalozási terve:

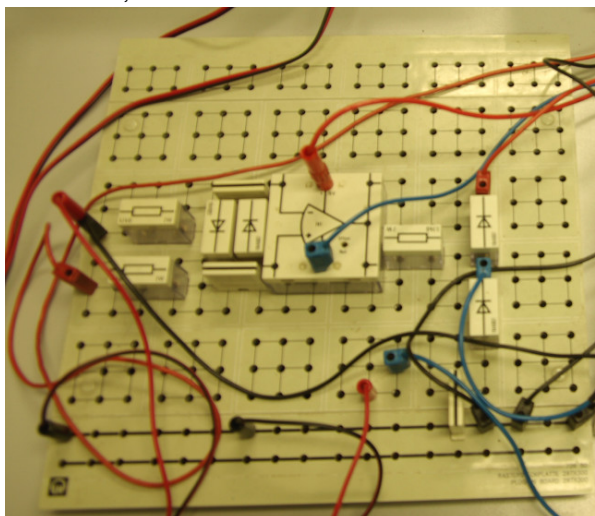

A mérési elrendezés látképe:

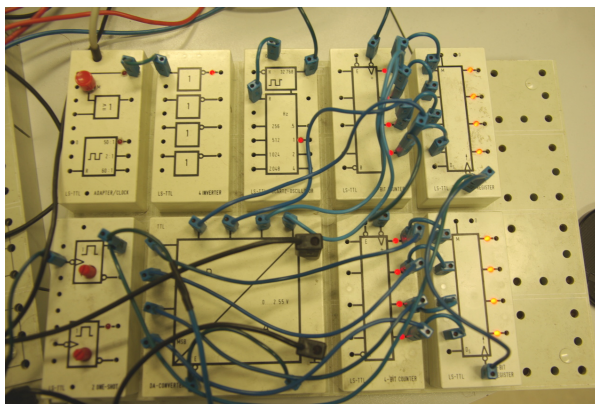

Alkotó elemek:

1. A mérési összeállítás elektronikus kapcsolása, ami felbontható
  - analóg mintavevő áramkörre, és

- digitális kódoló áramkörre.

2. A tápellátást a Leibol tápegység (narancssárga doboz) látja el, ami biztosítja a
  - műveleti erősítő szimmetrikus tápellátását (-12 ... -15 V illetve +12 ... +15 V)

- a TTL logikához szükséges illesztéshez az 5 V feszültséget.
2. A mérendő jelet egyenfeszültségű tápegység biztosítja (szürke doboz közepén)
  3. az áramkör érdekes pontjain a jelalak időfejlődésének rögzítésére oszcilloszkóp (balra, LCD kiállítással) ami a számítógéphez van kötve így biztosítva a kényelmes

0. feladat

Saját szavaival foglalja össze az analóg-digitális átalakítók hasznosítási céljait! A működési elvüket tekintve, milyen AD-átalakítókat ismer?

Válasz helye:

1.1. feladat

Az áramkör ütemezését a rendszeróra határozza meg. Ez a digitális kódoló áramkörü részleten található meg, alapösszeállításnál a működési frekvenciája: $f_{\text{clock}} = 32768 \text{ Hz}$.

Oszcilloszkóp segítségével meg kell vizsgálni a mérési összeállítás fontosabb jelalakjait, így:

- $U_{D/A}$ -t, ami a kódoló részen áll elő, mint egy 8-bites számláló pillanatnyi értékéhez rendelt feszültségérték. Ez a jel az analóg részen a műveleti erősítővel előállított komparátor invertáló bemenetére kerül.
- U_{comp} a komparátor kimenete után TTL-szintre illesztett jelalak.
- U_{mono} a komparátorral meghajtott monostabil multivibrátor kimenő jele, ami a számláló aktuális értékének regiszterbe (*latch*) mentését vezérli.

A három jelalak mérését oszcilloszkóppal kétcsatornás üzemmódban végezze.

Két mérési adatsort készítettünk elő az oszcillogramok ábrázolásához, amelyekben az egyik csatorna közös ($U_{D/A}$). * `course/dvm/oscilograms/U\_DA\_comp.dat` és * `course/dvm/oscilograms/U\_DA\_mono.dat` fájlok.

Ismerkedjen meg az adatfájlokkal! Az adatfájlok három oszloposak, amelyben rendre az idő, az első csatorna, illetve a második csatorna adatai olvashatóak.

Készítsen időhelyes ábrát a három jelalakról, és foglalja össze a jellemzőit.

In [ ]:

1.2. feladat

Változtassa a mérendő feszültséget kis mértékben fel-le, miközben az oszcilloszkópon figyelje meg $U_{A/D}$ és U_{mono} feszültségformák viszonyát.

Írja le, mit tapasztal?

Adott egy magasabb bemenő feszültség mellett elkészített oszcillogram, ami segít a válaszadásban.

```
./oscillograms/U_DA_mono_.dat .
```

A korábbi adatsorral készítsen összevető ábrát, és írja le tapasztalatait!

In [ ]:

2.1. feladat

Az áramkör működési paramétereinek ismeretében, kiszámolható a mérési összeállításban megvalósított DVM felbontóképessége (azaz kvantum) és gyorsasága (azaz a konverzió ideje).

Ezek a paraméterek:

- f_{clock} ,
- a számláló értékkészlete és
- a mérési tartomány,

Számszerűsítse a felbontóképességet és a konverziós időt!

In [ ]:

2.2. feladat

Válasszon egy arra alkalmas bemenő feszültséget, majd az oszcilloszkópon nagyítsa ki elegendően $U_{D/A}$ jelalakot, hogy annak lépcsőfüggvényyszerű fejlődését lássa! Mérje meg az egy kvantumnak megfelelő feszültséget!

Továbbá az 1.1. feladat adatai segítségével mérje le a konverzió idejét!

A mérési tartomány egy arra alkalmas alsó, középső illetve felső részén elvégeztük a mérést, amit a mellékelt oszcillogram fájlokban megtalál. Válasszon egy Önnek tetsző fájlt az alábbiak közül: * `course/dvm/oscillograms/U\_DA\_step\_lo.dat`, * `course/dvm/oscillograms/U\_DA\_step\_lo2.dat`, * `course/dvm/oscillograms/U\_DA\_step\_mid.dat`, * `course/dvm/oscillograms/U\_DA\_step\_hi.dat`.

Rögzítse a jegyzőkönyvben, hogy melyik fájjal dolgozik, és készítsen ábrákat, amelyen jól látszik, hogyan határozza meg az egy kvantumhoz tartozó feszültséget!

In [ ]:

2.3. feladat

Analizálja, hogy a számolt és a mért konverziós idő illetve kvantum értékek mennyire

erveznek!

In [ ]:

3.1. feladat

Vegye fel és ábrázolja a digitális voltmérő feszültség-kijelzett szám karakterisztikáját a U_{be} 0 - 2,55 V-os tartományban 20 pontban!

Az értékeket jegyezze fel az alábbi táblázatba, ahol az oszlopok jelentése rendre:

- U_{be} mérendő bemeneti feszültség,
- CODE, a latches kijelzett szám kettes számrendszerbeli (binárisan) alakja,
- Szám, a CODE tízes számrendszerbe átszámolt értéke.

A táblázat értékeit felhasználva készítsen ábrát, és az adatokra illesszen egyenest.

U_{be}	CODE	Szám
x	y	z

A fenti táblázat kitöltésére a mintaméréseken rögzített fotókat kell leolvasni.

A fotók a `course/dvm/oscilograms/data/` könyvtár alatt nyílnak. Párosával kell feldolgozni tetszőleges 20 párt véletlenszerűen (más diákéval ne egyezzen meg a választás). A képek U_{be} emelkedő sorrendjében készültek, ezért célszerű nem egymás utáni 20 képpárt feldolgozni. Pár mérési pont megtekintése után biztosan meg tudja állapítani, hogy a CODE melyik bitje felel meg a legkisebb helyiértékűnek.

A válaszban indokolja miért nem célszerű egymás utáni 20 képpár feldolgozása!

Példaként:

- U_{be} :

ube

- CODE:

ube

In [ ]:

In [ ]:

3.2. feladat

A 3.1. feladatban megillesztett modell mennyire egyezik az elméleti elvárásokkal?

In [ ]:

3.3. feladat

Állapítsa meg, hogy a kiadott oszcillogram `./oscillogram/U_DA_mono_.dat` mekkora U_{be} bemenő feszültség mellett lett rögzítve.

In [ ]:

4.1. feladat

Az elméleti összefoglalóra támaszkodva ismertesse komparátor kimenetén található $3,3\text{ k}\Omega$ -os ellenállás valamint a két dióda szerepét!

Válasz:

4.2. feladat

Hogyan fejlesztené tovább az áramkört, hogy az alkalmas legyen váltakozó feszültséget mérni? Mit kell még figyelembe venni, ha szinuszos váltakozó feszültség csúcsértékét szeretnénk meghatározni a műszerünkkel?

Válasz

4.3. feladat

Mi a legnagyobb frekvenciájú bemenet, amit még a műszerrel mérni tudunk?

Válasz